

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2025.57.324750>

УДК 343.98:351.77](477) + 343.35 + 351.74

О. В. Матвєєвський, старший викладач

Одеський державний університет внутрішніх справ

Кафедра кримінально-правових дисциплін Інституту права та безпеки

вул. Успенська, 1, Одеса, 65014, Україна

e-mail: lydmilavasilivna2977@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0004-9876-7791>

І. В. Столярова, завідувач відділу фізичних, хімічних, біологічних досліджень

Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз

Міністерства юстиції України

вул. Рішельєвська, 8, Одеса, 65026, Україна

e-mail: irina.stoliarov@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0000-2255-9719>

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті здійснюється комплексний аналіз правових та організаційних аспектів, пов'язаних із вдосконаленням процесу призначення та проведення судових експертиз наркотичних засобів при розслідуванні правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків в умовах воєнного стану. Розглядаються актуальні виклики, які постають перед судово-експертною діяльністю, зокрема труднощі, обумовлені колізіями у чинному законодавстві, відсутністю єдиних методик розслідування даних злочинів, а також недостатньою взаємодією між правоохоронними органами й експертними установами.

Окрему увагу приділено аналізу нормативно-правових та організаційних проблем, які впливають на ефективність роботи судових експертів, таких як відсутність чіткої та узгодженої нормативно-правової бази, що регулює діяльність судових експертів, призводить до суперечності. У деяких випадках закони та підзаконні акти можуть не надавати чітких визначень основних термінів, які використовуються в процесі судової експертизи. Водночас вивчено організаційні проблеми, серед яких виділяються недостатня кількість кваліфікованих фахівців у галузі експертизи наркотичних засобів, недостатня взаємодія між слідчими та експертами, що погіршує здатність швидко й якісно виконувати завдання в умовах воєнного стану. Запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правового та організаційного регулювання проблеми шляхом розробки уніфікованих стандартів та процедур участі спеціалістів-хіміків у проведенні розслідування кримінального правопорушення, а також запровадження системи взаємозв'язку слідчого та спеціаліста. Особливий акцент зроблено на необхідності

розвитку цифрових технологій для покращення взаємодії між експертами та слідчими, включаючи електронні платформи для обміну даними, що сприятимуть підвищенню оперативності й точності розслідувань. Практична значущість дослідження полягає у формуванні цілісного підходу до розв'язання проблем судово-експертної діяльності у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів в умовах воєнного стану.

Ключові слова: спеціаліст-криміналіст, наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори, кримінальне провадження, слідчий, експерт, слідчі дії, правова та організаційна робота, розкриття та розслідування.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження судової експертизи під час воєнного стану полягає в забезпеченні справедливості та правосуддя в умовах збройного конфлікту, коли збір доказів стає складнішим, потреба у фаховому аналізі зростає, а наркоманія та наркобізнес залишаються такою ж глобальною загрозою, як війна, ядерна зброя, екологічна катастрофа, міжнародний тероризм [1]. В умовах воєнного стану поширення наркотиків становить серйозну загрозу національній безпеці будь-якої держави. Ефективна протидія незаконному обігу наркотичних засобів вимагає комплексного підходу з боку правоохоронної системи. У цій статті проаналізовано ключові проблеми практичної взаємодії суб'єктів розслідування під час застосування спеціальних знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правовими проблемами та дослідженнями, пов'язаними із правовими засадами призначення та проведення експертиз наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів переймалося багато науковців. Зокрема, актуальні питання організації проведення експертиз наркотичних засобів та проблематику застосування окремих форм спеціальних знань в розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів досліджували: О. А. Вовчанська, Н. А. Запорощенко, О. В. Іванова, Н. М. Косміна, Н. М. Прокопенко, А. П. Сакаль, Д. Ю. Стригун, Л. Г. Чистова та інші автори [1]. Окремі аспекти порушених питань були предметами досліджень таких науковців, як В. Д. Берназ, В. І. Гончаренко, Г. І. Грамович, А. І. Дворкін, Г. Б. Дергай, Л. М. Ісаєва, А. В. Іщенко, І. П. Красюк, М. В. Костицький, О. А. Кравченко, Є. Д. Лук'янчиков, В. К. Лисиченко, В. М. Махов, І. В. Пиріг, Р. Д. Рахунов, Б. В. Романюк, Н. А. Селіванов, З. М. Соколовський, В. М. Тертишник, В. В. Циркаль, В. І. Шиканов, М. Г. Щербаковський [2].

Ми ж хотіли надати аналіз організаційно-тактичної регламентації участі спеціаліста-хіміка в розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконними діями з наркотичними речовинами. Ці дослідження підкреслюють важливість правової та організаційної діяльності при проведенні розслідувань правопорушень даної категорії, що є ключовими для ефективної боротьби з незаконним обігом наркотиків.

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати та оцінити чинне законодавство, окремі методики розслідування кримінальних правопорушень, щодо незаконних дій з наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами та прекурсорами, які регулюють участь фахівців у розкритті цих правопорушень, порядку призначення та проведення експертиз наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, виявити проблеми та недоліки існуючої правової та методичної бази і запропонувати рекомендації щодо вдосконалення

правового та організаційного регулювання експертиз з урахуванням сучасних наукових та технічних досягнень.

Виклад основного матеріалу. Розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків має свої особливості, однією з яких є специфіка предмета злочину. Згідно з Законом України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» введеним в дію Законом ВР № 61/95-ВР від 15.02.1995 р. [3], під наркотичними засобами розуміються речовини природні чи синтетичні, препарати, рослини, включені до «Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» [4]. Разом з тим цей перелік не надає нам визначення цих речовин, а лише вказує назви та ступінь їх заборони.

Таким чином, це речовини, які загальним рішенням державної влади, або виключені з обороту, або обмежені в ньому, і в обох випадках знаходяться під жорстким державним контролем. Речовини, що беруть участь у незаконному обігу наркотиків, численні та різноманітні, мають свої індивідуальні зовнішні ознаки (колір, консистенцію, запах), різний якісний склад та кількісні показники. Нині під контролем перебувають понад 400 наркотичних засобів та психотропних речовин [5]. Постійно з'являються нові синтетичні речовини так званого «дизайнерського» ряду зі складною та різноманітною хімічною структурою та потужними психоактивними властивостями. Таким чином, специфіка предмета злочинів така, що без участі фахівця, який володіє відповідними знаннями в даній галузі, боротьба зі злочинами цієї категорії неможлива. Безумовно, йдеться насамперед про встановлення самого предмета злочину, який є обов'язковою ознакою складу злочину, передбаченого відповідними нормами кримінального законодавства.

В цілому успіх розслідування, як на початковому етапі збору інформації, так і під час проведення наступних слідчих дій та оперативно-розшукових заходів безпосередньо залежить від правильної оцінки всіх складових слідчої ситуації. Від того, наскільки якісно будуть виявлені та зафіксовані всі обставини та сліди злочинної діяльності, пов'язаної з незаконним обігом наркотиків, залежить надалі весь результат справи. І роль особи, яка володіє спеціальними знаннями у відповідній галузі, безумовно, потрібна і важлива. При цьому слід мати на увазі не тільки застосування основного арсеналу техніко-криміналістичних засобів, що використовуються під час проведення слідчих дій, а й супровід процесу розслідування спеціалістом відповідного профілю.

В даний час у структурах експертно-криміналістичних підрозділів МВС України функціонують відділи (відділення або групи) спеціальних досліджень, основною функцією яких є експертно-криміналістичне забезпечення розкриття та розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним обігом контрольованих речовин. Співробітники даних підрозділів мають спеціальну (хімічну, біологічну, фармакологічну, фізичну та іншу) базову освіту та комплекс найскладнішого аналітичного обладнання для здійснення своєї діяльності [2].

Проте практичними працівниками роль фахівців такого профілю явно занижується. Причинами такого підходу можна вважати:

- «розмитість» меж спеціальних та неспеціальних знань у досудовому розслідуванні;
- відсутність чіткого розмежування питань, пов'язаних із формами їх використання;

- слабка поінформованість слідчих, дізнавачів та оперативних працівників про сучасні можливості фахівців відділів спеціальних досліджень;
- недостатня організація застосування криміналістичних знань на місцях.

У результаті цього практика залучення фахівців даного профілю тільки для проведення попередніх досліджень і судових експертиз, що склалася за роки існування методів розкриття і розслідування правопорушень даної категорії, ігнорує їх участь на інших етапах кримінального судочинства. В наявності недостатній рівень взаємодії підрозділів слідства та дізнання з експертами.

Тим часом, законодавство виділяє два напрямки діяльності обізнаних осіб:

- як спеціаліст на стадії порушення кримінальної справи (невідкладні слідчі дії, оперативно-розшукові заходи, попередні дослідження) та після порушення кримінальної справи (наступні слідчі дії);

- як експерт під час проведення судових експертиз [6].

Розглянемо певні практичні аспекти застосування спеціальних знань при виявленні та розслідуванні злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків. Структура і чисельність більшості експертних підрозділів органів внутрішніх справ (далі – ОВС) така, що за практику, що склалася, до складу чергової слідчо-оперативної групи (далі – СОГ), згідно з затвердженим графіком чергувань, включають спеціаліста-криміналіста. Ці співробітники мають спеціальну криміналістичну підготовку та певні навички роботи як спеціаліста при проведенні слідчих дій.

Експерти підрозділів спеціальних видів досліджень або чергують відповідно до іншого, окремого від спеціалістів-криміналістів графіка виключно для проведення досліджень. Крім того, для невеликих (зазвичай районних) підрозділів поліції можливість роботи з експертами відділень спеціальних видів досліджень дуже складна. Ці спеціалісти знаходяться від районних підрозділів на великій відстані і їх залучення не можливе.

Тому стає очевидним, що провести елементарний огляд виявленої та вилученої речовини, можливо лише силами спеціаліста-криміналіста, який не має знань спеціаліста відповідного профілю. Здавалося б, вказати стандартні характеристики об'єкта (колір, консистенцію, запах) у протоколі слідчої дії при проведенні огляду місця події, обшуку, виїмки, особистого огляду не складно. Але, на жаль, практика досить часто стикається з ситуацією невідповідності описів речовини в протоколах слідчих дій і в подальшому висновку експерта. Наприклад, в ході огляду речовини оперативні працівники або експерт-криміналіст вказують структуру об'єкта, яка надалі не збігається із зазначеним експертом у довідці про дослідження.

Насправді це все легко пояснити. Сприйняття структури об'єктів у кожної людини індивідуальні. Крім того, на сприйняття впливають зовнішні фактори (умови огляду, відсутність «професійного погляду», зовнішні подразники тощо) [5]. Та й самі об'єкти мають зовнішні ознаки, не характерні для об'єктів традиційних криміналістичних досліджень, особливо це стосується рослинних сумішей. У ході подальшого розслідування питання невідповідності структури (як, втім, та інших ознак об'єкта) у висновку експерта, зазначеному при початковому огляді, часто віддається на «відкуп» експерту. У разі потреби його ж за даною розбіжністю допитують слідчі та викликають до суду за клопотанням адвокатів.

Стратегія поведінки початкових учасників огляду у цій ситуації розвивається за принципом: «а я так бачив», «і взагалі, я не фахівець у цьому питанні, наступного разу викликайте експерта-хіміка», «...було погано видно, бо було темно».

Багато експертів, проводячи експертизу, виходять із становища наступним чином. Вони використовують у висновку експерта формулювання «колір речовини в умовах природного (штучного) освітлення сприймається експертом як...». В інших випадках такі ситуації регулюються результатами допиту експерта в ході попереднього розслідування та в суді, про що вказувалося вище.

Насправді, зазвичай, даний факт впливає на результат розслідування. Для адвокатів це лише зайва зачіпка і відпрацьована схема захисту, яка забирає час у всіх суб'єктів розслідування, створює певний психологічний дискомфорт і так непростий психологічний ситуації розслідування. Зрозуміло, що задіяти експерта-хіміка в умовах дефіциту таких співробітників на місцях, окрім експертиз, ще й для участі у слідчих діях іноді є недозвolenною розкішшю. Тим не менш, його присутність у ході огляду речовини дозволила б у певних ситуаціях, по-перше, грамотніше і повніше підійти до опису об'єкта, по-друге, «полегшити» свою майбутню роботу при проведенні експертиз, уникнувши різних підходів та інтерпретацій в описі.

Хотілося б особливо звернути увагу на такий факт. Практиці відомі курйозні випадки, коли оперативні співробітники, які здійснюють початковий збір інформації, бажаючи провести більш «детальний і якісний» огляд наркотику, проводять зважування речовини на вагах сумнівного походження, та ще й з упаковкою, вказуючи отриману масу у протоколі слідчої дії.

Встановлення точної маси наркотику є необхідною умовою для кваліфікації злочину. При дослідженні речовини в лабораторії експерти користуються лише спеціальною аналітичною вагою певного класу точності, що має сертифікат метрологічної перевірки. Не залишає сумнівів, що розбіжність, що виникає при цьому, в такій важливій характеристиці об'єкта, як маса, доводиться пояснювати експерту на допиті в суді.

Проводячи аналіз практики розслідування кримінальних проваджень, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, учасники проведення слідчих дій часто звертають увагу на так звані традиційні сліди у криміналістиці. Тим часом, на місці правопорушення можуть бути залишені сліди, специфічні лише для цього виду злочину [2]. Крім самої речовини на місцях можуть бути виявлені:

- прекурсори, сировинні компоненти, реактиви та різне обладнання;
- супутні лікарські препарати;
- пристосування для вживання;
- різні об'єкти з матеріальними слідами, що стосуються виготовлення, переробки, вживання;
- спеціальна хімічна література;
- рукописні записи із методиками синтезу;
- ваги та упаковка для розфасовки та багато іншого.

Найчастіше учасники обшуку, ігноруючи участь фахівців, вилучають весь арсенал об'єктів за принципом «про всяк випадок», ускладнюючи тим самим роботу собі та створюючи величезний та безглуздий обсяг експертної роботи. Очевидно, що присутність фахівця у таких ситуаціях допоможе провести

кваліфікований відбір об'єктів, які мають безпосереднє відношення до події злочину, а також зорієнтувати слідчого з огляду на перспективу розслідування. Крім того, при обшуку в підпільних лабораторіях з виготовлення наркотиків присутність фахівця диктується міркуванням безпеки, оскільки серед об'єктів, що вилучаються, можуть бути агресивні рідини і отруйні речовини [1].

Вважаємо, що важливим моментом на етапі початкового збору інформації можуть бути мікросліди (слідові кількості) наркотичних засобів, виявлення та фіксація яких у звичайних умовах скрутна. Слідові кількості наркотиків можуть бути присутніми на будь-яких об'єктах, а також на самому затриманому (піднігтьовий вміст, долоні рук, одяг). Практика знає випадки, коли в типовій слідчій ситуації «скинутого» наркотику виявлені сліди (витруси з кишень, сліди на долонях, піднігтьовий вміст) буквально рятували ситуацію, дозволяючи використовувати отриману інформацію в тактичних прийомах для викриття підозрюваного під час допиту.

У разі сучасного технічного оснащення чутливість устаткування настільки висока, що дозволяє зафіксувати мінімальну кількість наркотику. Сучасне хроматографічне обладнання з мас-селективними детекторами «уловлює» мікросліди до 10-14-10-12 г. І якщо вилучення самого передбачуваного об'єкта-носія не становить складності, то при вилученні мікрослідів, локалізованих на людині та її одязі, є свої особливості, що вимагають дотримання відповідних правил, про що неодноразово згадується у різних джерелах.

Змив з кожної руки необхідно проводити різними тампонами і упаковувати окремо. На експертизу дані об'єкти надаються разом із контрольним чистим тампоном, який відокремлюється від того самого матеріалу (вата, марля, диски). Проте, практично зустрічаються випадки виробництва змивів одним тампоном з обох рук, або упаковкою змивів з різних рук в один пакет, а також без контрольного зразка. У всіх вищезазначених випадках обов'язкова присутність спеціаліста-хіміка, оскільки некваліфіковані дії інших учасників СОГ при збиранні інформації та упаковці вилучених об'єктів можуть призвести до втрати слідів та втрати їхньої доказової значущості в подальшому.

Найголовнішим видом використання спеціальних знань при розслідуванні справ, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, є висновок експерта. Результати призначеної експертизи відносяться до одного з основних доказів у справах цієї категорії. Стандартна схема призначення експертиз зводиться до того що, слідчим виноситься постанова про призначення експертизи, яка з досліджуваними об'єктами доставляється в експертно-криміналістичний підрозділ. Після вступу експертиза доручається експерту з урахуванням завантаженості, спеціалізації, компетентності.

Практика показує, що до призначення експертиз фахівці залучаються епізодично. Як правило, ініціатори експертизи переписують стандартне формулювання питань із попередніх постанов та ухвал, а іноді ставлять питання, недоцільні в ситуації. Так, наприклад, постановка питання про однорідність речовини у разі здійснення збуту наркотичного засобу, а також вилученого під час обшуку, звичайно, буде доцільною. Але коли в однієї людини в одній кишені в ході особистого огляду вилучено два пакунки, питання про однорідність не завжди доречне, тим більше експертиза цього виду досить трудомістка за своїм

змістом, що потребує великих часових витрат. Особливо бувають недоречні питання в постановках та ухвалях про призначення додаткових або повторних експертиз про масу речовини з урахуванням її використання в первинній експертизі. Дані відомості обов'язково вказуються експертом у ході проведення первинної експертизи.

При розслідуванні таких злочинів у певних ситуаціях необхідне призначення комплексу експертиз, таких як дактилоскопічна і трасологічна експертизи. Дактилоскопія особливо необхідна в умовах неочевидності, коли особу, причетну до скоєння злочину, виявити важко. Трасологічна експертиза має значення при порівнянні фрагментів упаковки наркотику щодо належності до єдиного цілого. При цьому у разі порівняння пакунків між собою та позитивного висновку про належність єдиного цілого у певних випадках можна уникнути призначення експертизи щодо однорідності вмісту упаковок, тим самим уникнувши значних трудових та тимчасових витрат.

Допомога фахівця в перерахованих випадках необхідна для орієнтування слідчого в колі можливостей і вирішуваних за допомогою експертизи завдань, у послідовності призначення експертиз, для формування поставлених питань, а також у підготовці об'єктів для експертного дослідження з урахуванням їх специфічних особливостей. Саме всебічний підхід до призначення експертиз дозволить слідчому у перспективі отримати максимум доказової інформації.

Таким чином, спеціальні пізнання при розслідуванні злочинів у сфері незаконного обігу наркотиків у сучасній практиці не завжди використовуються в повному обсязі та потребують певного коригування. Питання залучення спеціалістів даного профілю має вирішуватися комплексно як на місцях, так і регулюватися на вищих рівнях.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вищесказане, хотілося б рекомендувати практичним працівникам органів слідства максимально залучати фахівців відповідного профілю:

- до проведення оперативно-розшукових та слідчих дій, особливо на початковому етапі збору інформації про подію злочину, пов'язаного з незаконним обігом наркотиків, для надання постійної експертної консультативної допомоги працівникам СОГ;
- до проведення експертами-хіміками регулярних теоретичних та практичних занять зі слідчими, дізнавачами та оперативними працівниками у рамках службової підготовки, а також нарад з обговоренням проблемних питань;
- розробка спільних інформаційних листів та методичних рекомендацій;
- обмін позитивним досвідом із регіонами.

Вся ця робота сприятиме покращенню інформаційної взаємодії між учасниками СОГ, підвищенню якості проведення слідчих дій, а отже, та ефективності розслідування злочину загалом.

Список використаної літератури

1. Литвиненко Д. О., Шульженко А. В. Судова експертиза під час воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 8. С. 419-421. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-8/98>.
2. Калиновська О. І. Використання спеціальних знань під час розслідування злочинів,

пов'язаних із незаконним збутом наркотичних засобів. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 2 (107). С. 184-190.

3. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : Закон України від 15 лютого 1995 р. № 61/95. Дата оновлення 16.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 р. № 770. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF#Text>.
5. Ващенко І. О. Теоретичні та прикладні основи використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2019. № 39. С. 133-135. URL: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.39.30>.
6. Про судову експертизу : Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>

References

1. Lytvynenko, D. O., & Shulzhenko, A. V. (2024). Forensic examination during martial law. Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal, (8), 419-421. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-8/98> [in Ukrainian].
2. Kalinovska, O. I. (2018). The use of special knowledge in the investigation of crimes related to the illegal distribution of narcotic drugs. Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, (2)(107), 184-190 [in Ukrainian].
3. Law of Ukraine on narcotic drugs, psychotropic substances, and precursors No. 61/95 (February 15, 1995). Status as of August 16, 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-вр#Text> [in Ukrainian].
4. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the approval of the list of narcotic drugs, psychotropic substances, and precursors No. 770 (May 6, 2000). Status as of November 15, 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-н#Text> [in Ukrainian].
5. Vashchenko, I. O. (2019). Theoretical and applied foundations of using special knowledge in the investigation of crimes in the sphere of drug trafficking. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Yurysprudentsiia, (39), 133-135. URL: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.39.30> [in Ukrainian].
6. Law of Ukraine on forensic examination No. 4038-XII (February 25, 1994). Status as of January 1, 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 15.03.2025 р.

O. V. Matvieievskyi, Senior Lecturer

Odesa State University of Internal Affairs

the Department of Criminal Law Disciplines, Institute of Law and Security

1 Uspenska St, Odesa, 65014, Ukraine,

e-mail: lydmilavasilivna2977@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0004-9876-7791>

I. V. Stoliarova, Head of the Department of Physical,

Chemical, Biological Research

Odesa Research Institute of Forensic Science

Ministry of Justice of Ukraine

8 Rishelievskaya St, Odesa, 65026, Ukraine

e-mail: irina.stoliarov@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0000-2255-9719>

CERTAIN ASPECTS OF IMPROVING THE LEGAL AND ORGANIZATIONAL FRAMEWORK FOR THE APPOINTMENT AND CONDUCT OF FORENSIC EXAMINATIONS OF DRUGS IN THE INVESTIGATION OF OFFENSES RELATED TO ILLEGAL DRUG TRAFFICKING UNDER MARTIAL LAW

Summary

The article provides a comprehensive analysis of legal and organizational aspects related to improving the process of prescribing and conducting forensic examinations of narcotic drugs when investigating offenses related to illegal drug trafficking under martial law. The current challenges facing forensic expertise are considered, in particular, difficulties caused by conflicts in current legislation, the lack of unified methods for investigating these crimes, as well as insufficient interaction between law enforcement agencies and expert institutions.

Special attention is paid to the analysis of regulatory and organizational problems that affect the effectiveness of experts, such as the lack of clear regulation of procedures and standards, which makes it difficult to achieve high accuracy and transparency of expert activities and affects subsequent expert conclusions. At the same time, organizational problems were studied, among which the insufficient number of qualified specialists in the field of drug examination, insufficient interaction between investigators and experts, which impairs the ability to quickly and efficiently perform tasks in martial law conditions, are highlighted.

The article offers practical recommendations for improving the regulatory and organizational regulation of the problem by developing unified standards and procedures for the participation of chemical specialists in the investigation of a criminal offense, as well as introducing a system of communication between the investigator and the specialist. Special emphasis is placed on the need to develop digital technologies to improve interaction between experts and investigators, including electronic platforms for data exchange, which will contribute to increasing the efficiency and accuracy of investigations. The practical significance of the study lies in the formation of a holistic approach to solving the problems of forensic expertise in the field of combating illicit drug trafficking in martial law conditions.

Keywords: forensic specialist, narcotics, psychotropic substances, precursors, criminal proceedings, investigator, expert, investigative actions, legal and organizational work, disclosure and investigation.